

ANALIZA POLITIČKE VOLJE BRČKO DISTRIKT

UVODNE NAPOMENE

Nedostatak političke volje je ključno pitanje u procesu borbe protiv korupcije. Nakon što je, kao početni korak, izvršena analiza ključnih aktera, a potom sprovedeno istraživanje i, na osnovu njega, izvršena procjena sistema integriteta, naredni i završni korak u ovom procesu je pokušaj da se definišu razlozi za eventualni nedostatak političke volje i da se formuliše strategija za podsticanje ili uticaj na političku volju u cilju preduzimanja mjera za borbu protiv korupcije. Ova analiza može da predstavlja osnov za proces planiranja daljih aktivnosti, jer daje okvir unutar kog se mogu bolje razumjeti razlozi za nedostatak političke volje i formulisati strateške aktivnosti za stvaranje i podsticaj pozitivne političke volje u borbi protiv korupcije.

Kao sastavni dio procjene Sistema integriteta lokalne samouprave (LIS) u, sproveda se i analiza političke volje koja ima za cilj da podstakne stvaranje i održavanje političke volje u odnosu na određeni cilj u borbi protiv korupcije, i to tako što: (i) razmatra različite elemente i ključne faktore političke volje; (ii) utvrđuje pozitivne i negativne aspekte u vezi sa svakom od njih, i; (iii) u svjetlu ovih faktora, formuliše praktične strategije i akcije u podsticanju i uticanju na političku volju.

1. METODOLOGIJA

Metodološki okvir za analizu političke volje sastoji se od tri međusobno uslovljena i povezana elementa političke volje: politička želja (engl. Political will), politička mogućnost (engl. Political can) i političko „moranje“ (engl. Political must). Isticanje ovih elemenata se zasniva na pretpostavci da, kako bi donosioci odluka bili posvećeni preduzimanju mjera, potrebno je da žele da preduzmu odgovarajuću mjeru, da budu sigurni da mogu preduzeti tu mjeru, i da osjećaju da je moraju preduzeti. Svaki od elemenata političke želje, mogućnosti i moranja se nalazi pod uticajem niza osnovnih faktora na individualnom, institucionalnom, relacijskom i društvenom nivou.

Obzirom da je stvarni svijet političke volje i borbe protiv korupcije složen i nepredvidljiv, nema garancije da će usvajanje strategije za podsticanje političke želje, mogućnosti i moranja nužno dovesti i do nastanka političke volje. Ipak, uvažavajući različite elemente političke volje i razmatrajući ključne faktore na raznim nivoima koji na njih utiču, možemo povećati šansu za uspješno održavanje i osnaživanje političke volje.

2. KLJUČNI ELEMENTI POLITIČKE VOLJE

POLITIČKA ŽELJA

Idealan scenario za postizanje određenog cilja u borbi protiv korupcije nije onaj u kom je određeni politički akter prisiljen da djeluje, nego onaj u kojem istinski razumije i podržava cilj i želi da se to dogodi. Politička želja može postojati jer politički lideri razumiju i cijene korist koje takva aktivnost ili postizanje cilja donosi društvu u cjelini, ali isto tako može biti rezultat političkog ili ličnog interesa. Zbog toga je bitno edukovati političke aktere o dalekosežnim prednostima antikorupcijskih reformi, ali isto tako pomoći im da razumiju i cijene načine na koje oni sami mogu imati koristi od njih, te da se iskoristi ovaj aspekt ličnog interesa na pozitivan i strateški način.

POLITIČKA MOGUĆNOST

Iskustvo pokazuje da je politička mogućnost važan element političke volje. Mnogo su veće šanse da će politički akteri koji su sigurni u vlastite kapacitete i sposobnost drugih (npr. saradnika iz civilnog društva) da uspješno sprovedu predložene aktivnosti, ispoljiti političku volju. Nasuprot tome, nedostatak sposobnosti, vještine, mehanizama, resursa i podrške će vjerovatno rezultirati u nedostatku političke volje da se podrže ili preduzmu inicijative. Stoga, pružanje tehničke pomoći i mogućnosti za razvoj kapaciteta, poboljšanje vještina i izgradnja samopouzdanja može biti važan aspekt podsticanja političke volje.

POLITIČKO „MORANJE“

Politika je poprište teške i stalne borbe za ograničene količine pažnje, vremena i resursa. Čak i ako politički akter iskreno želi da preduzme akciju i ima kapacitet za to, mogućnost djelovanja zapravo je mnogo veća ako uz želju i mogućnost postoji i nekoliko moćnih sila ili pritisaka koji zahtijevaju akciju, a neaktivnost čini politički skupim. Takav pritisak može se stvoriti u situaciji političkih, ekonomskih ili društvenih kriza, kada rutinsko odrađivanje posla više nije opcija i moćnici su primorani da razmotre alternativne pristupe, ili u kontekstu političkih promjena režima koji uvodi svježije ideje ili nove pravce. Pritisak može doći odozgo, u obliku instrukcija iz vrha političkog rukovodstva, ili što je veoma važno za praktičare OCD, mogu se stvoriti odozdo, kroz mobilizaciju građana, u obliku javnih demonstracija, peticija i štrajkova, ili kroz medijske kampanje, zagovaranje i taktike lobiranja. Osjećaj političkog moranja može se stvoriti kroz ustavne, pravne ili regulatorne reforme i sankcionisanje onih koji se ne pridržavaju tih propisa.

TABELA 1. ANALITIČKI OKVIR

	INDIVIDUALNO	INSTITUCIONALNO	MEĐU-SEKTORSKI	DRUŠTVENO
POLITIČKA ŽELJA	Postojanje političke želje za prevenciju i borbu protiv korupcije na lokalnom nivou.	Antikorupcione mjere dovode do jačanja integriteta institucija i organa. Aktivnosti Vlade nisu na nivou potrebnih aktivnosti za stvarnu borbu protiv korupcije. Negativna percepcija od strane javnosti o želji za provođenjem antikorupcijskih aktivnosti.	Nepovjerenje i odsustvo saradnje među predstavnicima različitih sektora nisu kreirali jasan stav u pogledu borbe protiv korupcije.	Civilno društvo prepoznaje potrebu preduzimanja antikoruptivnih mjera kako bi se umanjili negativnii efekti korupcije. Ovisnost civilnog društva u smislu dodjele budžetskih sredstava za njihov rad umanjuje kredibilnost rada ovih organizacija.
POLITIČKA MOGUĆNOST	Zbog načina odabira gradonačelnika, politička mogućnost postoji uz suglasnost ostalih koalicionih partnera. Slaba saradnja sa drugim nivoima vlasti po pitanju antikorupcionih mjera zbog „autonomije“ Distrikta u ovom segmentu. Stalna politička previranja i sukobi unutar koalicionih partnera i opozicionih stranaka.	Postoji interes drugih organizacija za jačanjem institucija za borbu protiv korupcije te postoji određeno iskustvo u implementaciji antikorupcijskih aktivnosti. Ne postoji dovoljan kapacitet institucija unutar Vlade za sprovođenje antikorupcijskih mjera bez posebne podrške (ne postoje institucije koje se bave ovim pitanjem na nivou Distrikta).	Nedostatak strukturiranog dijaloga sa predstavnicima civilnog sektora. Iskustvo u implementaciji državnih projekata vezanih za antikorupcijske strategije.	Loša ekonomska situacija može biti snažan podstrek i katalizator za promjene u smislu antikorupcionih mjera.
POLITIČKO MORANJE	Slab pritisak javnosti na rukovodstvo lokalne zajednice da poduzmu antikorupcione mjere zbog nedostatka svijesti građana i građanki te ograničenih kapaciteta unutar lokalne zajednice po pitanju borbe protiv korupcije.	Sprovođenje antikorupcijskih mjera preduslov i podstrek za jačanje institucija Brčko distrikta BiH i bolju percepciju pojedinca od strane javnosti.	Nemogućnost povećanja pritiska od strane civilnog društva zbog direktne ovisnosti i nedostatka projekata vezanih za borbu protiv korupcije. Nedovoljno nevladinih organizacija koji se bave ovim pitanjem. Potencijalno urušavanje odnosa sa koalicionim partnerima.	Odsustvo društvene svijesti i postojanja kritične mase kako bi se izvršio potreban pritisak na kreatore politika u BH društvu. Rizik smanjenja podrške na izborima ukoliko se ne dese pozitivne promjene u borbi protiv korupcije.

PRIORITETNE MJERE

PRIORITETNE STRATEGIJA/ MJERE	RAZLOZI DONOŠENJA
USPOSTAVITI NEZAVISNO TIJELO ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	U svrhu efikasne borbe protiv korupcije neophodno je oformiti nezavisno tijelo koje bi se bavilo prevencijom i borbom protiv korupcije koja će imati ovlaštenja, političku podršku i normativnu moć da saraduje sa policijom i tužilaštvom po pitanjima prevencije i borbe protiv korupcije.
ODBEVATI ORGANE DA SPROVODE NALAZE UREDA ZA REVIZIJU	U cilju prevencije potencijalnih koruptivnih ponašanja te unapređenja odgovornosti organa vlasti Brčko distrikta prema javnim sredstvima, potrebno je povećati nivo sprovođenja preporuka i nalaza Ureda za reviziju javne uprave i institucija Brčko distrikta.
UNAPRIJEDITI KOMUNIKACIJU SA JAVNOSTI	Detaljno analizirati sprovođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama u svim institucijama javnog sektora Brčko distrikta uz donošenje preporuka i pojedinačnih akcionih planova za komunikaciju sa javnosti, te raditi na unapređenju proaktivne transparentnosti.
UNAPRIJEDITI UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA	Lokalna izvršna vlast treba da uspostavi mehanizme kojima će unaprijediti učešće javnosti u procesu donošenja odluka. Trenutno se samo formalno sprovode zakonske obaveza uključivanja građana u proces donošenja odluka, te povratna informacija od strane građana prema institucijama se ne uzima u obzir prilikom donošenja odluka.
JAČANJE ULOGE CIVILNOG DRUŠTVA	Civilno društvo može igrati jako bitnu ulogu u borbi protiv korupcije, te je u tom smislu neophodno raditi na daljnjem jačanju uloge civilnog društva. Raditi na jačanju saradnje sa organizacijama civilnog društva u oblasti borbe protiv korupcije.